

รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามประกาศกฎกระทรวงพ.ศ.2561
ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครศรีธรรมราช เขต 1

Model of Educational quality assurance in accordance with
the ministerial regulations B.E.2561 for Schools in Nakhon si
Thammarat primary educational service area office 1

¹ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่, ²มะลิวัลย์ โยธารักษ์ และ ³ปรีญา สงค์ประเสริฐ
¹Teeraphong Somkhaoyai, ²Maliwan Yotarak and ³Preeya Songprasert

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University,Thailand

¹Spreeya719@hotmail.com

Received February 19, 2020; Revised March 2, 2020; Accepted May 10, 2020

บทคัดย่อ

สภาพการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2561 ประกอบด้วย 1) หลักการ เป็นรูปแบบที่เน้นกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง มีระบบขั้นตอนตามหลัก PDCA อาศัยความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เน้นการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยจัดการข้อมูลและมีประสิทธิภาพที่ตรวจสอบได้ 2) จุดมุ่งหมาย (1) เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 (2) เป็นแนวทางในการดำเนินการระบบประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพสามารถเชื่อมโยงสู่การประกันคุณภาพภายนอกได้ 3) กระบวนการบริหาร 1) ขั้นรับนโยบาย 2) ขยายความสื่อสาร 3) ดำเนินงานประกัน 4) มุ่งมั่นติดตาม 5) พยายามประสาน 6) พัฒนางานสู่ความสำเร็จ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช

2561 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 1 พบว่ามีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง

คำสำคัญ : รูปแบบ การประกันคุณภาพ การประกันคุณภาพการศึกษา

Abstract

The results of this research found that: The overall educational quality assurance of schools in Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1 was at high level. The model of educational quality assurance is in accordance with the ministerial regulations B.E.2561 including: 1) Principle: continuous process with stages of PDCA that relies on cooperation of stakeholders and technology for quality data management for efficiency and accountability; 2) Objectives: (1) to be a guideline for driving educational quality assurance for schools in Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1; and (2) to be a guideline for linking and extending effective internal educational quality assurance to external educational quality assurance; 3) Management Process: (1) Acknowledgement of policy; (2) Communication and extension; (3) Implementation of the assurance; (4) Supervision and support; (5) coordination; and (6) Development of the assurance task for success. Model of educational quality assurance in accordance with the ministerial regulations B.E.2561 for schools in Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1 was examined and approved by the experts with its suitability and applicability in actual operation.

Keyword: Model, Quality Assurance, Educational Quality Assurance

บทนำ

การจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมุ่งจัดการศึกษาตามหลักสำคัญ 3 ประการ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (2542:14) ได้แก่ 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักแห่งความมีเอกภาพด้านนโยบาย แต่หลากหลายในทางปฏิบัติ และ 3) หลักแห่งการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 9(3) ได้กำหนดให้การจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักที่สำคัญข้อหนึ่ง คือมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา โดยมาตรา 31 ให้กระทรวงมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษาการจัดการศึกษาของชาติจะต้องทำให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนอันเป็นผลที่เกิดจากการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับ

การศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา จนถึงการอุดมศึกษา ทั้งนี้ สถานศึกษามีอิสระในการกำหนดแนวคิด ปรัชญา และวิสัยทัศน์ของการจัดการศึกษา ให้เป็นอัตลักษณ์และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและตามความถนัดของผู้เรียนหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการสนับสนุน กำกับ ติดตาม ประเมินและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ มีระบบการบริหารจัดการทั้งด้านผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากร หลักสูตรการเรียนการสอน สื่อ เทคโนโลยีดิจิทัล ทรัพยากร สิ่งสนับสนุนการศึกษาและการประเมิน ตลอดจนระบบและกลไกการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ถึงประสงค์ ที่เหมาะสมตามแต่ละระดับและประเภทการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562:4)

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกกฎกระทรวง ว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2561 ได้กำหนดระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีกลไกในการควบคุมตรวจสอบระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่าสถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษเพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษาหน่วยงานต้นสังกัด และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในการพัฒนาส่งเสริมสนับสนุน กำกับดูแล ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561: 87)

ในสถานการณ์ปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่ ยังมีความเหลื่อมล้ำแตกต่างกัน ทั้งในด้านงบประมาณ คุณภาพ บุคลากรหรือแม้แต่ปัจจัยด้านผู้เรียน รวมทั้งปัจจัยเอื้ออื่นๆเช่น ความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กร ที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษาและตามติดตามช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากหน่วยงานต้นสังกัด สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษา อีกทั้ง ปัจจุบันสถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบทและความต้องการของตนเอง คุณภาพผู้เรียนและคุณภาพในการบริหารจัดการจึงมีความแตกต่างกัน การบริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องมีระบบประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็ง เพื่อสร้างเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและเพื่อเชื่อมโยงสู่การประเมินคุณภาพภายนอกด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2561 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 เพื่อเป็น

แนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงและมาตรฐานการศึกษาเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2561 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1
2. เพื่อศึกษารูปแบบ การประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2561 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 1
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2561 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกฎกระทรวง พ.ศ. 2561 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 1” โดยผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสอบถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ทั้ง 4 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นการวางแผน ขั้นดำเนินการ ขั้นการตรวจสอบและขึ้นประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยแบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) มี 5 ระดับ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 1 จำนวน 21 โรงเรียน จำนวน 21 ฉบับ และรับกลับคืนมาด้วยตนเองได้ 21 ฉบับ

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

2.1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน แล้วนำข้อมูลมาร่างรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกฎกระทรวง พ.ศ.2561 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

2.2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดย สนทนากลุ่มเพื่อนำเสนอร่างรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกฎกระทรวง พ.ศ.2561 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยใช้เอกสารแนวสนทนากลุ่ม ดำเนินการจัดการสนทนากลุ่ม โดยการใช้ห้องประชุมหรือสถานที่ที่พิจารณาเห็นว่ามีเหมาะสมในการจัดการสนทนากลุ่ม โดยมีการบันทึกภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่ง เทปเสียง และจดบันทึกในดำเนินการการสนทนากลุ่ม

3. สรุปผลการศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกฎกระทรวง พ.ศ. 2561 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการศึกษารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2561 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 สรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าขั้นประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วน ขั้นการวางแผน ขั้นดำเนินการและขั้นตรวจสอบ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. รูปแบบ การประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2561 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ตัวชี้วัดความสำเร็จ 4) กระบวนการพัฒนา

1) หลักการ เป็นกระบวนการเชิงระบบในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างมีระบบขั้นตอน เน้นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดและโรงเรียนเพื่อร่วมขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนโดยเชื่อมโยงไปสู่การประกันคุณภาพภายนอก มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบขั้นตอน โดยประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายภายในสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา มีความถูกต้องชัดเจน เป็นระบบและตรวจสอบได้ ตามหลักการดำเนินงานแบบ PDCA เชื่อถือได้ นำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุง

และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีการนิเทศติดตามเพื่อแก้ปัญหาระหว่างการทำงานเพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

(1) เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ให้เป็นไปตามประกาศกฎกระทรวง 2561

(2) เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 1 มีแนวทางในการดำเนินการระบบประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพสามารถเชื่อมโยงสู่การประกันคุณภาพภายนอกได้

3) ตัวชี้วัดความสำเร็จของรูปแบบ มีดังนี้

(1) มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เป็นระบบ ต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้

(2) มีการประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการพัฒนาการประกันคุณภาพ การศึกษา

(3) มีฐานข้อมูลหรือระบบสารสนเทศด้านการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการนำมาพัฒนา ปรับปรุงเพื่อยกระดับการจัดการศึกษาให้สูงขึ้น หรือแก้ปัญหาให้ลดลง

(4) โรงเรียนมีความเข้มแข็งในการพัฒนาระบบงานประกันคุณภาพภายใน

(5) โรงเรียนสามารถเชื่อมโยงข้อมูลการประกันคุณภาพภายในไปสู่การประกันคุณภาพภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) กระบวนพัฒนาของรูปแบบ

(1) ขึ้นรับนโยบาย (1) ประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพ การศึกษา ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2561 (2) ประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ลงวันที่ 6 สิงหาคม 2561 (3) ประกาศเรื่องแนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานพ.ศ.2561

(2) ขึ้นสื่อสารสร้างความเข้าใจ (1) ต้นสังกัดสื่อสารสร้างความเข้าใจ แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและ ผู้รับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน (2) จัดทำ เอกสารเผยแพร่เพื่อให้โรงเรียนในสังกัด (3) สร้างช่องทางการติดต่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจ

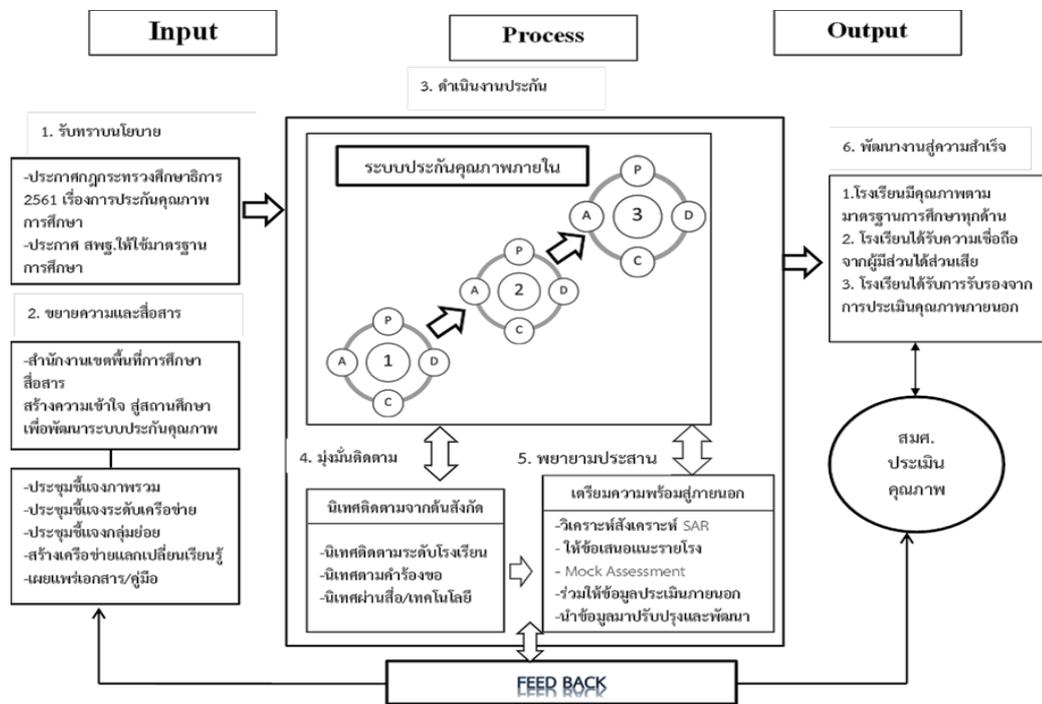
(3) ขึ้นดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 1) ขึ้นวางแผน(Plan) (1.1) วางแผนและเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและข้อมูลต่างๆ ได้แก่ ให้ความรู้และสร้างความตระหนัก แต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ รวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ ย้อนหลัง 3 ปี วิเคราะห์สังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายใน ผลการประเมินภายนอก แผนพัฒนา การศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี ย้อนหลัง 3 ปี (1.2) กำหนดปฏิทินการดำเนินงาน (1.3) เตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรและเทคโนโลยี 2) ขึ้นดำเนินการ (Do) ได้แก่ (2.1) กำหนด

มาตรฐานการศึกษาและเป้าหมาย (2.2) ประกาศมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ (2.3) จัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย (2.4) กำหนดแนวทางดำเนินการ ระยะเวลา งบประมาณ และผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจกรรมที่ชัดเจน (2.5) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาโดยกำหนดโครงการหรือกิจกรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา (2.6) ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ตามเป้าหมายและระยะเวลาที่กำหนด (2.7) ส่งเสริมสนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานตามแผน 3) ขั้นตรวจสอบ (Check) (3.1) นิเทศ ติดตาม ดูแล ให้คำปรึกษาในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา (3.2) วางกรอบการประเมิน และ จัดเก็บข้อมูล โดยใช้เครื่องมือต่างๆ (3.3) ดำเนินการประเมินคุณภาพภาคเรียนละ 1 ครั้ง (3.4) ให้ข้อมูลย้อนกลับระหว่างการดำเนินงาน 4) ขั้นการดำเนินงานให้เหมาะสม (Action) (4.1) รวบรวมข้อมูลจากการดำเนินงานตามมาตรฐาน (4.2) นำข้อมูลมาวิเคราะห์ ตรวจสอบ (4.3) วิเคราะห์ข้อมูลตามมาตรฐาน (4.4) สรุปผลการดำเนินงานเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมาย หาจุดเด่น จุดด้อย จุดควรพัฒนา และแนวทางการยกระดับคุณภาพ (4.5) จัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (4.6) เขียนรายงานการประเมินตนเองเสนอต่อต้นสังกัด และนำข้อมูลมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

(4) ขั้นนิเทศติดตาม (1) ประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา (2) ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้าใจแก่สถานศึกษาระดับเครือข่าย (3) อบรมพัฒนาครูแกนนำระดับเครือข่าย (4) นิเทศติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัด (5) นิเทศตามคำร้องขอเฉพาะโรงเรียน

(5) ขั้นเชื่อมโยงสู่ภายนอก (1) การวิเคราะห์สังเคราะห์ SAR ของสถานศึกษาเพื่อรับทราบข้อมูล (2) เขียนข้อเสนอแนะ ประเด็นสำคัญของสถานศึกษาแต่ละโรงเรียน (3) ดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินคุณภาพภายนอก (Mock Assessment) ให้แก่สถานศึกษาที่พร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก (4) ร่วมให้ข้อมูลในการประเมินคุณภาพภายนอกและนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษา

3. ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2561 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 พบว่ามีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริงโดยให้ปรับเป็นรูปแบบเชิงระบบ และตั้งชื่อกระบวนการพัฒนาให้มีความน่าสนใจมากขึ้น คือ 1) ชั้นรับนโยบาย 2) ขยายความสื่อสาร 3) ดำเนินงานประกัน 4) มุ่งมั่นติดตาม 5) พยายามประสาน 6) พัฒนางานสู่ความสำเร็จโดยรูปแบบที่ปรับปรุงแล้วดังภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกฎกระทรวง 2561 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2561 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

สภาพปัจจุบันการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าขั้นประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วน ขั้นการวางแผน ขั้นดำเนินการ และขั้นตรวจสอบ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากส่วนหนึ่งเกิดจากการรับทราบนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 (ราชกิจจานุเบกษา, 2561:ก23) และ แนวปฏิบัติด้านการประกันคุณภาพการศึกษาจากการสื่อสาร และสร้างความเข้าใจจากต้นสังกัดซึ่งได้จัดทำเอกสาร แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ศูนย์การศึกษาพิเศษ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561: 60) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาณรงค์ศักดิ์ ฐิตญาณเมธี (2561:173) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจการนิสิตสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานกิจการนิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทั้ง 3 ด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในทางด้านงานกิจการนิสิตเพื่อมุ่งสู่ความเป็นสากล ให้บริการด้านความรู้และทักษะ มีเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนางานด้านกิจการนิสิต จัดทำข้อมูลสารสนเทศงานด้านวินัยนิสิต มีการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรบริหารนิสิต มีการจัดสัมมนา นิสิตปฏิบัติศาสนกิจ 4 ภาค เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ที่ได้รับจากการปฏิบัติศาสนกิจ ส่งเสริมและสนับสนุนให้นิสิตได้ปฏิบัติศาสนกิจโดยการจัดปฐมนิเทศนิตก่อนออกปฏิบัติศาสนกิจ และจัดหาสถานที่รองรับนิสิตออกปฏิบัติศาสนกิจ จัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานด้านประกันอุบัติเหตุกลุ่ม ประจำปี การศึกษามีการดำเนินการสำรวจสภาพการใช้งานของครุภัณฑ์ประจำหอพักนิสิต มีการให้บริการด้านเอกสาร และสื่อต่างๆที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตนิสิต

ผลการศึกษารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2561 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 ประกอบด้วย 1) ชื่อรูปแบบ 2) หลักการ 3) วัตถุประสงค์ 4) ตัวชี้วัดความสำเร็จ 5) กระบวนการพัฒนา ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งผลการวิจัยพบว่าผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบรูปแบบ การประกันคุณภาพการศึกษา ตามประกาศกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2561 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง ทั้งนี้ เนื่องจากรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งในเชิงนโยบายและแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับประกาศกฎกระทรวง ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องแนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561 และ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561:72) สอดคล้องกับการวิจัยของพระณรงค์เดช อธิมุตโต (2560: 271) ได้ศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนวิถิพุทธ พบว่าการพัฒนารูปแบบการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนวิถิพุทธ ได้ดังนี้ รูปแบบการพัฒนา ศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนวิถิพุทธ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วนคือ คือ ส่วนนำ, กระบวนการ, และการนำไปใช้ มีรายละเอียด อธิบายได้ดังนี้ 1) ส่วนนำ ประกอบด้วย หลักการ, วัตถุประสงค์, สภาพแวดล้อม, ตัวชี้วัดศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนวิถิพุทธ 2) กระบวนการ ประกอบด้วยได้แก่ องค์ประกอบของศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนวิถิพุทธ, การดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนวิถิพุทธ,

การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนวิถีพุทธ, กิจกรรมพัฒนาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนวิถีพุทธ 3) การนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย การเตรียมการดำเนินงาน, การนำไปใช้, การติดตามและประเมินผล ผลการนำเสนอรูปแบบการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนวิถีพุทธจากวิเคราะห์ค่าความเหมาะสม โดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละหัวข้อพบว่าส่วนกระบวนการ องค์ประกอบด้านอาคารสถานที่ มีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมา ส่วนการนำรูปแบบไปใช้ ส่วนกระบวนการด้านกิจกรรม มีความเหมาะสมเป็นลำดับที่ 3 และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุชาติ ธมฺมาโก (2561: 133) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 13 ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์พบว่า ต้องทาการพัฒนาบนพื้นฐานการบริหารงาน 4 ด้าน เช่นกัน คือ วิชาการ บุคคล งบประมาณและ บริหารงานทั่วไป ภายใต้การมีส่วนร่วม 4 ด้าน คือ 1) ร่วมตัดสินใจ 2) ร่วมปฏิบัติ 3) ร่วมรับประโยชน์ 4) ร่วมประเมินผล โดยนาหลักพุทธธรรม อปริหานิยธรรม สังคหวัตถุ สาราณียธรรม มาส่งเสริม สนับสนุน การบริหารงานในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการบริหารวิชาการ ในหลักอปริหานิยธรรมควรมีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันทุกฝ่ายในการกำหนดหลักสูตร ด้านงบประมาณ ผู้บริหารควรขอความร่วมมือจากทุกภาคส่วน คิดวางแผนจัดกิจกรรมในการหารายได้ ด้วยการให้ การเสียสละหรือการเอื้อเพื่อแบ่งปันของๆตน เพื่อประโยชน์แก่คนในชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ ด้านการบริหารงานบุคคล ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาทักษะในการเรียนการสอนของพระสงฆ์ พระวิทยากร และครูผู้สอนด้วยความสามัคคี เครื่องมือในการเสริมสร้างความสามัคคีมีน้ำหนึ่งใจเดียวกันคือ สาราณียธรรม ด้านการบริหารงานทั่วไป ปรับปรุงศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ให้เยาวชนและประชาชนศึกษาหาความรู้ หรือมาทำกิจกรรมต่างๆ ตามความเหมาะสม สนับสนุนการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 13 มีลักษณะ ดังนี้ การบริหารงาน 4 ด้าน ด้วยความมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการคิด การปฏิบัติการตัดสินใจ รับประโยชน์ และติดตามผลโดย บูรณาการด้วยหลักพุทธธรรม คือ ด้านวิชาการ จัดการเรียนการสอนด้วยหลัก ไตรสิกขา ให้เด็กเกิดพัฒนา 4 ด้านบริหารงบประมาณ ด้วยความเสียสละ ซื่อสัตย์ และโปร่งใส บริหารงานบุคคลด้วยเมตตาตามโนกรรมการคิดดี การมองกันในแง่ดี เมตตาจกรรม การพูดแต่สิ่งที่ดี เมตตากายกรรมการทำความดีต่อกันและบริหารงานทั่วไป ด้วยกิจกรรมเชิงพุทธ เช่นเดียวกับการวิจัยของพระปลัดบุญเจิด สุจิตฺโต (2561:134) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พบว่ารูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการ ส่งเสริมระบบการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีคุณภาพมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของสังคม เพื่อเผยแผ่และทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้มีความเจริญงอกงาม และสังคมเข้มแข็งอุดมปัญญาพุทธธรรม 2) จุดมุ่งหมาย (1) พัฒนาระบบบริหารโรงเรียนให้

เข้มแข็ง และมีมาตรฐานเป็นโรงเรียนคุณภาพที่ยั่งยืน (2) จัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนาศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรม (3) พัฒนาผู้เรียนเป็นศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรมและมีคุณลักษณะปริยัติสามัญตามที่พึงประสงค์ 3) กระบวนการบริหาร (1) หลักการบริหารของผู้บริหารตามหลักการบริหารจัดการ (2) หลักการบริหารปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ คนหรือบุคลากร เงิน การบริหารจัดการ และทรัพยากรหรือวัสดุ (3) หลักการบริหารจัดการเพื่อประสิทธิภาพ ได้แก่ ความสามารถด้านความรู้ความคิด ความสามารถทางกระบวนการปฏิบัติและคุณลักษณะทางจิตใจ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาพบว่า มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริง

ผลการนำเสนอรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกฎกระทรวง 2561 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2561 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 พบว่ามีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง โดยให้ปรับเป็นรูปแบบเชิงระบบ และตั้งชื่อกระบวนการพัฒนาให้มีความน่าสนใจมากขึ้นดังนี้ 1) ขั้นรับนโยบาย 2) ขยายความสื่อสาร 3) ดำเนินงานประกัน 4) มุ่งมั่นติดตาม 5) พยายามประสาน 6) พัฒนางานสู่ความสำเร็จ ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีลักษณะเป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และมีประโยชน์ต่อการนำไปขับเคลื่อนกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง 2561

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพพบว่า เป็นรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษาพุทธศักราช 2561 พบว่าองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้มีความเข้มแข็ง เป็นระบบ ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพสามารถปฏิบัติงานประกันคุณภาพให้บรรลุเป้าหมายได้ ประกอบด้วยกระบวนการสำคัญซึ่งถ่ายทอดมาเป็นรูปแบบทั้งหมด 6 ขั้นตอนดังภาพประกอบที่ 1 จากรูปแบบดังกล่าวพบว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษาและองค์กรภายนอกซึ่งทำหน้าที่ประเมินคุณภาพภายนอก โดยมีเป้าหมายหลักร่วมกันคือการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาไปสู่เป้าหมายนั่นเองโดยหน้าที่หลักของแต่ละภาคส่วนแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- พระปลัดบุญเจ็ด สุจิตโต (สุนทรสุข). (2561), รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาณรงค์ศักดิ์ ฐิตญาณเมธี (บัวอ่อน), (2561), การพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจการนิสิตสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระณรงค์เดช อธิมุตโต (เดชาติลก), (2560), รูปแบบการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนวิถียุทธ, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุชาติ ธมมกาโม (ปิติ), (2561), การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 13, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา.(2542), พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก, 2542
- ราชกิจจานุเบกษา, (2561), กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561, (เล่มที่ 135 ตอนที่ 11 ก, 2561.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2562), มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา, (2561), หลักสูตรการสัมมนาเชิงปฏิบัติการพัฒนามาตรฐานผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาตามรูปแบบแนวทางการประเมินแนวใหม่และกฎกระทรวงการประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561), แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2561.